

Програма «Велике будівництво»

На Дніпропетровщині будують та реконструюють майже 10 шкіл і садочків. Оновлюють і спортивну інфраструктуру закладів освіти. У Покрові та Старих Коцаках завершують будівництво садочків «з нуля». Оновлюють школи у Дніпрі, Апостоловому, Сурсько-Литовському, Петропавлівці. Розвивають у регіоні і спортивну інфраструктуру: у Нікополі та Слобожанському будуються басейни, у Кривому Розі здійснюється масштабна реконструкція стадіонів «Металург» і «Спартак».

У Петропавлівці модернізують опорну школу

Триває реконструкція Петропавлівської школи № 2. Нині завершують утеплювати будівлю. Фасад роблять вентильованим, стильного сірого кольору з яскравими акцентами. На фініші внутрішнє оздоблення 1-го поверху.

Кабінети з енергозберігаючими вікнами, коловоровими дверима та яскравою учительською зоновою.

Окраса – величезні вітражі на першому поверсі. Гордість – кабінет лікувальної фізкультури та лінгелефонна кімната. Облаштовані ресурсна кімната і медіатека.

Нові автобуси

До сільських закладів освіти області поїхали ще 13 нових автобусів. Загалом шкільний автопарк цьогоріч поповнили 26 сучасних і комфортних машин. Автобуси поїхали до Нікопольського, Новомосковського, Павлоградського, Синельниківського районів.

Дніпропетровська область цьогоріч першою використала держсубвенцію і придбала автобуси. Вони не лише легко та безпечно доставлять дітей із віддалених сіл на навчання, а ще й допоможуть брати участь у культурних, спортивних, просвітницьких проектах.

Дніпропетровщина долучилася до святкування Дня Європи

Прапор ЄС

Стяг Євросоюзу урочисто підняли з нагоди Дня Європи. Цим символічно підтвердили: наша країна прагне будувати майбутнє в європейській спільноті.

«Ми – українці. Ми – європейці, – на-голосила заступниця голови Дніпропетровської ОДА Ольга Горб. – Ми живемо у вільній та незалежній державі. Щодня розвиваємося, тому зможемо досягти вершин. А в майбутньому – стати членом Євросоюзу».

День Європи – символ єдності держав. В основі співпраці – спільні цінності: верховенство права, повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність.

«День Європи – це свято спільних цінностей та історії країн нашого континенту. Дякую європейським партнерам за підтримку, яку вони надають Україні», – сказав заступник голови Дніпропетровської обласної ради Ігор Каширін.

До урочистостей приєдналися громадські активісти, учасники Революції Гідності та АТО/ООС, молодь. Вклонилися подвигу загиблих Героїв Небесної Сотні та полеглих бійців АТО/ООС. Заспівали Гімн України.

Поряд із синьо-жовтим стягом, під звуки Гімну Євросоюзу вверх здійнявся і замайорів синій – з дванадцятьма золотими зірками в центрі – Прапор ЄС.

Постійний заступник генерального консула ФРН у Донецьку з офісом у Дніпрі Петер Герр зазначив: «Європа підтримує Україну у зміцненні демократії, прав і свобод. У покращенні економічних і соціальних умов для людей. Україна така багата на культуру, відома своїми активними та рішучими діями. Але насамперед, відома своїм незмінним прагненням свободи. Я дуже радий святкувати День Європи разом».

Квітами учасники зустрічі вшанували Героїв, які відстоювали свободу та Незалежність України.

Святкуючи День Європи, українці засвідчують прагнення будувати майбутнє в колі країн об’єднаної Європи.

Насамкінець переглянули документальний фільм. Стрічка – про успіхи Дніпропетровщини на шляху до євроінтеграції.

День Європи Україна відзначає з 2003 року.

Пізнавальна гра та лекція-подорож

Разом з країнами ЄС Дніпропетровщина святкує День Європи. До свята в облдержадміністрації організували пізнавальну гру для студентів «Discover the Europe». А ще – лекцію-подорож країнами ЄС. Зазвичай до цієї дати в області проводили різноманітні виставки, презентації, концерти. Цьогоріч через карантин неможливо робити масштабні проекти. Але у Дніпропетровській ОДА придумали новий формат.

На учасників «Discover the Europe» чекали 4 раунди. У кожному – по 10 питань про історію, культуру, політику та устрій ЄС. До брейн-рингу долучилися 4 команди. Це студенти «Дніпровської політехніки», університетів ім. О. Гончара, ім. А. Нобеля та Митної справи і фінансів. Мета гри – дати правильну відповідь швидше за команду суперника. На роздуми – 1 хвилина. За кожен вірний вибір – 1 євробал. Хто заробить більше – переміг.

До Дня Європи в ОДА провели і тематичну лекцію-подорож. Слухачі мандрували європейськими містами у пошуках українського сліду в історії та культурі.

У Дніпрі вшанували пам'ять Кобзаря

Пам'ятна зустріч з нагоди 160-ї річниці перепоховання Великого Кобзаря пройшла біля пам'ятника молодому Шевченку. Зібралися представники керівництва області та міста, письменники, актори, небайдужі городяні. Поклали квіти до пам'ятника поету, читали вірші.

58 днів прах Шевченка перебував у Петербурзі. 22 травня 1861 року душа поета знайшла спокій на Чернечій горі у Каневі. Влітку 1884 року на Тарасовій горі збудували перший народний музей – «Тарасову світлицю». А величний бронзовий монумент поетові споруджено у 1939 році.

Подарунки дітям

1,1 тисяч дітей Дніпропетровщини, які опинилися у скруті, сиріт або по-збавлені батьківського піклування, до Дня захисту дітей отримали ранці, еко-ланч-бокси, постільну білизну та ковдри. Кошти на це виділили з обласного бюджету.

«Для сиріт нашої області зводимо малі групові будинки, допомагаємо придбати житло, організовуємо дозвілля та даруємо подарунки до свят», – сказав начальник служби у справах дітей ОДА Віктор Візир.

Травень

5, 12, 19, 26 – «Ти#День: Година історії» за темами: «Дніпропетровщина у Другій світовій війні»; «Праведники народів світу Дніпропетровщини», присвячений Дню пам'яті українців, які рятували євреїв в роки Другої світової війни; «Еволюція українського Прапору»; «круглий стіл» за темою «Традиції українського державотворення», присвячений 30-й річниці Незалежності України;

17-20 – XIX Всеукраїнська конференція молодих учених і студентів з актуальних питань сучасної хімії (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара);

19 – конкурс віртуальних екскурсійних відеомаршрутів «Мандруючи Європою»;

21 – всеукраїнські науково-практичні конференції «Діяльність органів досудового розслідування в умовах реформування правоохоронних органів: сучасні виклики» і «Актуальні дослідження правових та економічних процесів у контексті євроінтеграції» (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ);

– міжвузівська науково-практична студентська конференція «Перспективи розвитку озброєння та військової техніки в Державній спеціальній службі транспорту. Застосування сучасних технологій і матеріалів при будівництві та відновленні транспортної інфраструктури» (Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна);

26 – виїзне засідання ради молодих вчених Дніпровської академії неперервної освіти;

– форум «Підвищення престижності професії науковця у Дніпропетровській області: налагодження комунікацій між молодими вченими (Дніпровська академія неперервної освіти).

Цього місяця:

- з метою вшанування подвигу Українського народу у боротьбі за свободу та його вагомого внеску у боротьбі з нацизмом, а також пам'яті мільйонів жертв найбільшого в історії людства військового конфлікту, у закладах освіти області протягом першого тижня травня 2021 року проведено інформаційно-просвітницькі та освітньо-виховні заходи;

- відзначення Дня Європи у 2021 році – у закладах загальної середньої та позашкільної освіти області проведені тематичні заходи.

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ,
директор департаменту
освіти і науки ОДА

Пам'ятаймо про жертву**репресій тоталітарного режиму!**

У Дніпропетровській ОДА вшанували пам'ять жертв репресій тоталітарного комуністичного режиму 1917-1991 років.

У «кругому столі» взяли участь діти репресованих політ'язнів, громадські активісти, історики, співробітники Українського інституту національної пам'яті, представники кримськотатарського народу. Вони обговорили трагічні сторінки історії кримських татар, непросту долю політичних в'язнів, звітували про роботу Регіональної комісії з реабілітації.

Голова ГО «Дніпровське товариство політичних в'язнів і репресованих» Іван Дремлюга наголосив: «Жорстокі репресії відбувалися з 1921 року. У часи колективізації найчастіше під так зване розкуркулення потрапляли багатодітні сім'ї. Де було по 10 і більше дітей. За-биралося все – майно, продукти. Людей відправляли на поселення до Сибіру. Головне, подалі від України. Тоді з нашої області вивезли понад 25 тисяч родин. Найпоширеніша причина арештів – антиреволюційна діяльність».

Ще одна болісна тема, яку згадали, – депортация кримськотатар-

ського народу. Вона почалася на світанку 18 травня 1944 року. Найцінніше, що люди могли з собою взяти, це Коран.

«У такий же день 77 років тому для кримських татар ранок почався трагічно. Людей зігнали у вагони для худоби та депортували з рідної землі. Майже 200 тисяч не знали куди їх ведуть. Та не розуміли за що», – сказав представник головного офісу «Земляцтва кримських татар» у місті Києві Ельвін Кадиров.

Жертви репресій вшанували хвилиною мовчання. Переглянули відео про ті часи. Наприкінці учасники «круглого столу» разом виконали Гімн України.

Біля меморіалу жертвам політичних репресій та Голодомору на 9-му кілометрі Запорізького шосе зібралися небайдужі: представники обласної та міської влади, рідні репресованих, молодь.

«Дніпропетровщина відзначає День пам'яті жертв політичних репресій. Вшановуємо тих, хто

зазнав переслідувань через свої переконання та погляди – національні, релігійні, політичні. Людей, які захищали незалежність та свободу. Наше завдання – пам'ятати. Та розповідати молоді про ті страшні події», – зазначила заступниця голови Дніпропетровської ОДА Ольга Горб.

У роки Великого терору на Дніпропетровщині репресували понад 29 тисяч людей. Масові політичні репресії торкнулися майже усіх верств населення. Їхню пам'ять вшановують в Україні у третю неділю травня.

«Мистецька освіта без обмежень»

Школи Дніпра і Кривого Рогу стали учасницями Всеукраїнського проекту «Мистецька освіта без обмежень». Педагогам розкажуть про тонкощі інклюзії та навчати розкривати талант особливих учнів.

«До проекту приєдналися 16 навчальних закладів зі всієї України. Серед них – дві школи Дніпропетровщини. Для педагогів – комплексна програма про безбар'єрність в освіті та особливості інклюзії», – розповіла начальниця управління культури, національностей і релігій Дніпропетровської облдержадміністрації Наталія Першина.

Під час тренінгів і консультацій вчителям розкажуть, як складати індивідуальні навчальні програми для особливих дітей. Які документи потрібні, щоб започаткувати інклюзію. Допоможуть створити толерантне середовище у закладі. Під час спільних зустрічей учасники «Мистецької освіти без обмежень» зможуть обмінятися досвідом і вдалими педагогічними «зناхідками».

«Одного разу на порозі школи з'явилася шестирична Настя. Її діагноз – дитячий церебральний параліч. Дівчинка мала нестримне

бажання навчатися музичі. Ця дитина підштовхнула нас до участі у програмі. Інклюзивна освіта має стати повсякденним явищем», – поділилася директорка криворізької мистецької школи Людмила Бориславська.

Мистецькі школи мають взяти участь у всіх семінарах-тренінгах програми і виконати практичні завдання. За підсумками – отримають сертифікати. Проект складатиметься з п'яти тематичних модулів і триватиме до кінця року.

Платформа для підготовки до ЗНО

В Україні запрацювала онлайн-платформа для підготовки до ЗНО iLearn (<https://ilearn.org.ua/>). Потрінгуватися можна в ігровій формі. Для абітурієнтів – вебінари, квести, корисні поради, тести і «тренажер». Є інтерактивна настільна гра «Магічний Кобзар».

«Раді долучитися до будь-яких інновацій, – підкresлила заступниця голови Дніпропетровської ОДА Ольга Горб. – Навчання має бути цікавим і захоплюючим. Онлайн-платформа з ігривими елементами – те, що треба сучасному школяреві.

Сподіваємося, із новим форматом абітурієнти готовятимуться до ЗНО на «відмінно».

Усе – безкоштовно. Достатньо зареєструватися, створити свого «героя». Його можна «прокачати». Для цього – заробити «вчибакси». Сума залежить від кількості відвіданих вебінарів і результатів тестів.

«До онлайн-квесту з українською розробили інтерактивну книгу «Магічний Кобзар». Три українські письменники «розповідають» про власне життя звичайно, не книжною мовою. Кожен опікується

власним «острівом». Усі завдання та загадки – згідно з програмою ЗНО. Вони об'єднані одним сценарієм», – сказала керівниця проекту Надія Грачова.

Загалом випустили 100 «плілотних» боксів «Магічного Кобзаря».

Із них 5 потраплять до шкіл Дніпропетровщини.

Платформу iLearn розробила громадська спілка «Освіторія» під егідою МОН.

Форум «Підвищення престижності професії науковця у Дніпропетровській області: налагодження комунікацій між молодими вченими»

З об'єктивних, та не завжди, причин професія науковця сьогодні в українському суспільстві сприймається суперечливо. Хтось ставиться до науковців із повагою, а хтось – вважає альтруїстичними диваками.

26 травня успішно пройшов обласний форум «Підвищення престижності професії науковця у Дніпропетровській області: налагодження комунікацій між молодими вченими», організатором якого стала Рада молодих вчених Дніпровської академії неперервної освіти. Участь взяли молоді вчені закладів вищої освіти та науково-дослідних установ міста Дніпра, а також представники департаменту освіти і науки облдержадміністрації.

Розпочався захід із вітальних слів ректора Академії неперервної освіти Віктора Січенка і начальника відділу науки, вищої освіти та атестаційної експертизи ДОН Миколи Кравченка. Вони відзначили важливість проведення подібних форумів і необхідність популяризації наукової діяльності серед молоді та суспільства загалом.

Далі фахівці Академії, тренери: доцент кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки, кандидат економічних наук, доцент, голова Ради молодих вчених Тетяна Вільхова; старший викладач кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки, заступник голови РМВ Юлія Руденко; директор навчально-наукового інституту управління Академії, доктор наук з державного управління Катерина Романенко і доцент кафедри публічного управління та права, кандидат наук з державного управління Валерій Мареніченко провели захоплюючі тренінги із використанням інтерактивних вправ і цікавих завдань, мозкового штурму та прикладів практичних кейсів із наступних тем:

- Розвиток і саморозвиток сучасного вченого: складнощі та методи;
- Роль стратегічного маркетингового планування в особистому позиціонуванні молодого науковця;
- Створення громадських організацій як ефективний механізм розвитку партнерства між молодими вченими;

• Діалог як інструмент вирішення конфліктів і прийняття рішень.

«Дякую організаторам форуму, ректору Академії Віктору Січенку за всебічну підтримку, декану Катерині Романенко за нові знання і приемне спілкування, завідувачу кафедри публічного управління та права Наталії Шевченко за гостинність, науковцям і талановитим тренерам Тетяні Вільховій, Юлії Руденко, Валерію Мареніченку – за креатив, цікавий тренінг і близькучу організацію заходу. А також Наталії Дерев'яній, Миколі Кравченку та Марині Елісеєвій – за ефективну роботу Ради молодих вчених у

прекрасному колективі. Натхнення, успіхів, досягнення мрій, усім вам, дорогі мої колеги! Щаслива була бачити та працювати у чудовій команді!», – написала у Фейсбуці учасниця форуму Марина Бельська.

Форум проходив у тренінговому форматі. Учасники обговорили проблеми, з якими стикається молодий науковець, визначились із напрямами власної популяризації, подумали над заходами, які допоможуть підвищити престижність професії «науковець» та чим кожен здатен допомагати ситуації змінюватись.

Рада молодих вчених Академії

ІІІ Міжнародна науково-практична конференція «Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти»

У конференції, яка відбулася 29-30 квітня, взяли участь понад 100 науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої та післядипломної освіти у галузі філософії, публічного управління, культурології, філології, педагогіки, психології, історії, соціології, економіки, права та політичних наук, керівні кадри і педагоги закладів дошкільної та середньої освіти, студентів, аспірантів, докторантів та інших зацікавлених осіб.

Конференція була спрямована на критичне осмислення філософсько-світоглядних та культуро-

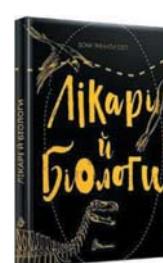
логічних аспектів неперервної освіти у контексті філософії управління освітою; міжнародного та українського досвіду реалізації формальної, неформальної та інформальної освіти; складових неперервної освіти у філософсько-світоглядному, психолого-педагогічному, правовому, економічному, культурологічному та мистецтвознавчому контекстах; стратегій реформування вищої освіти; змісту професії вчителя у площині філософської рефлексії; проблем розвитку методологічної культури та професійних компетентностей вчителя НУШ; складових науково-

методичного супроводу вчителя НУШ; досвіду закладів вищої, середньої та дошкільної освіти щодо шляхів реалізації неперервної освіти для сталого розвитку, громадянських ініціатив в інтересах сталого розвитку.

У рамках конференції був проведений обласний науково-практичний семінар «Інтегрований освітній простір в інтересах сталого розвитку: зміст та перспективи становлення».

Ольга ВІСОЦЬКА,
завідувач кафедри
філософії Академії, доктор
філософських наук, доцент

«ЛІКАРІ Й БІОЛОГИ»

Саме з такою назвою вийшла з друку книжка серії «Вони змінили світ» у видавництві «Талант» (м. Харків). Її автори – укладачі методист навчально-методичної лабораторії інформаційних технологій та STEM-освіти Дніпровської академії неперервної освіти Еліна Заржицька і Катерина Шаповалова – зуміли зібрати цікаві та дивовижні факти і легенди про великих учених у галузях медицини та біології.

Як подолати всі хвороби світу? Чи можна знайти ліки, що дають зцілення від усіх недугів?.. Відповіді на ці запитання шукали з найдавніших часів.

Книжка знайомить з легендарними вченими – від Гіппократа до Флемінга. У ній йдеться про геніальні відкриття, ризиковані наукові експедиції, шукачів доistorичних істот, безстрашних мисливців на мікробів... Це розповідь про людей, бізможні закоханих у свою справу, – і про те, як важливо попри все зберігати вірність мріям.

Книжка «Лікарі й біологи» стисло і, водночас, глибоко відображує найвизначніше, що відкрили видатні вчені світу.

Видання викладене доступно, легко сприймається, вирізняється різноманіттям шрифту і розміру тексту для подачі найвизначніших подій діяльності і цитат цих постатей. Книжка наасичена сучасними і самобутніми ілюстраціями, які чітко й гармонійно доповнюють літературний матеріал.

Збірник є важливим носієм цікавої інформації як для школярів, студентів, так і дорослих.

Запрошуємо у неймовірний світ геніїв!

«РАЗОМ У МАЙБУТНЄ!»

В оновленому Дніпровському планетарії Moosphere 28 травня відбулась церемонія нагородження переможців IX обласного медіафестивалю «Разом у майбутнє!».

Завдяки зусиллям оргкомітету та фахівців Дніпровської академії неперервної освіти, ГО «Жінки плюс», Дніпровського центру інновацій «SPACEHUB» та адміністрації Планетарію свято вдалось на 12 балів.

Додали чарівності та магії цьому заходу неймовірні роботи переможців із Дніпра, Кривого Рогу, Тернівки, Кам'янського та інших міст і сіл області.

Виставкова діяльність

XII Міжнародна виставка «СУЧАСНІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ». Підсумки

Проведення виставки планувалось організаторами на 31 березня-2 квітня 2021 року, але знову плани порушилися під час логічної ситуації в Україні та обмеження щодо проведення масових заходів в місті Києві. Виставку було відтерміновано, і захід відбувся 26-28 травня у Київському Палаці спорту. Організували й провели його ТОВ «Компанія «Виставковий світ» за інформаційною та методично-організаційною підтримкою Міністерства освіти і науки України, Верховної Ради України, Національної академії педагогічних наук України.

У церемонії урочистого відкриття виставки взяли участь та оглянули експозиції учасників заступник директора Інституту модернізації змісту освіти Юрій Завалевський, директор компанії «Виставковий Світ» Світлана Рудько та виконавчий директор освітівських заходів компанії «Виставковий Світ» Віталій Сокол.

Привітання учасникам, організаторам і гостям надіслали Голова Верховної Ради України Дмитро Разумков, Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет, Президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, директор Інституту модернізації змісту освіти Євген Баженков.

Вагомі інноваційні досягнення представили на виставці 583 учасники, серед яких заклади вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти, наукові установи, заклади загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти, органи управління освітою, виробники й постачальники сучасних засобів навчання, обладнання, проектів, програм, видавництва, освітні портали. Свої інноваційні здобутки в галузі освіти презентували 38 закладів зі складу делегації від Дніпропетровської області.

Роботу виставки супроводжувала насичена змістовна тематична програма. Безпосередньо на стендах учасників виставки пройшли майстер-класи, презентації, а в режимі онлайн відбулись науково-практичні конференції, семінари, «круглі столи», експертні дискусії за участю керівників, провідних фахівців і науковців МОН України, НАГН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», практичних працівників галузі освіти та представників закордонних закладів освіти, міжнародних

представництв, а також випускників, учнів, батьків і широкої громадськості.

Фахівці Дніпровської академії неперервної освіти в онлайн-форматі провели науково-практичну конференцію «Освітня робототехніка». Перегляд заходу доступний за посиланням: <https://drive.google.com/file/d/1b3cFbteS4aLjHr5mZHmDvCmRRYNO4Zg/view>

Для учасників виставки Оргкомітетом проведений рейтинговий виставковий конкурс і конкурс із тематичних номінацій.

За результатами рейтингового виставкового конкурсу Дніпровську академію неперервної освіти удостоєно Гран-при «Інноваційна й наукова діяльність».

Широке коло питань охопив цьогоріч конкурс тематичних номінацій. Оргкомітетом для учасників було запропоновано 12 конкурсних номінацій, а саме: упровадження державних стандартів освіти; інновації в розвитку міжнародної співпраці в закладі освіти; STEM-освіта: сучасні формати й практичні рішення від дошкільника до компетентного учня і студента; сучасна інклузивна освіта: кращі практики, розробки і підготовка кадрів; модернізація змісту професійної (професійно-технічної) освіти в умовах євроінтеграції України; використання імерсивних технологій в освітній практиці; діяльність закладу вищої освіти з розвитку

Перемоги закладів П(ПТ)О

На виставці «Сучасні заклади освіти» Дніпропетровському представили 10 закладів П(ПТ)О, участь яких була плідною і вдалою.

Переможцем у рейтинговому виставковому конкурсі Гран-при посів колектив Західно-Дніпровського центру професійно-технічної освіти.

Золоті медалі вибороли Дніпровський центр професійно-технічної освіти; ВПУ № 55; Марганецький і Софіївський професійні ліцеї; Дніпровський центр професійної освіти; Дніпровський професійний залізничний ліцей; Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти.

Срібними медалями нагороджені Дніпровський центр професійно-технічної освіти туристичного сервісу і Покровський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

експорту освітніх послуг; інноваційні технології профорієнтаційної роботи й кар'єрного консультування випускників закладів освіти; використання цифрових інструментів для забезпечення ефективного дистанційного й змішаного навчання в кризових умовах; психологічний супровід освітніх реформ у діяльності психологічної служби; створення і впровадження сучасних засобів навчання, продуктів, програм, систем і комплексних рішень для підвищення якості освіти; розвиток партнерства освіти й бізнесу як стратегічного ресурсу підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Переможці конкурсу з відповідної номінації нагороджені золотими, срібними медалями та дипломами виставки.

Золотими медалями конкурсу номінації нагороджено:

- Дніпровську академію неперервної освіти у номінації «Розвиток партнерства освіти й бізнесу як стратегічного ресурсу підготовки конкурентоспроможного фахівця».

- Дніпровський ліцей № 142 імені П'єра де Кубертена у номінації «Інновації в розвитку міжнародної співпраці в закладі освіти»;

- НВК № 61 «Загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів – техніко-економічний ліцей» м. Дніпра, ЗДО (ясла-садок) № 50 «Перлінка» м. Кам'янського у номінації «STEM-освіта: сучасні формати й практичні рішення від дошкільника до компетентного учня і студента»;

- Дніпровську СЗШ № 101 та Нікопольську СЗШ № 23 у номінації «Використання імерсивних технологій в освітній практиці»;

- Спеціалізовану багатопрофільну школу № 23 з поглибленим вивченням англійської мови м. Дніпра, Кам'янську гімназію № 27 та Криворізький ліцей «Джерело» у номінації «Психологічний супровід

освітніх реформ у діяльності психологічної служби».

Срібні медалі конкурсу номінацій здобули:

- СЗШ № 7 Кам'янської міської ради у номінації «Психологічний супровід освітніх реформ у діяльності психологічної служби»;

- Жовтоводський центр дитячої та юнацької творчості і Покровський ЗДО № 22 (ясла-садок) у номінації «STEM-освіта: сучасні формати й практичні рішення від дошкільника до компетентного учня і студента»;

- Синельниківська СЗШ № 1 у номінації «Інновації в розвитку міжнародної співпраці в закладі освіти»;

- Варварівська опорна загальноосвітня школа I-III ступенів – центр позашкільної освіти Юр'ївської селищної ради у номінації «Використання цифрових інструментів для забезпечення ефективного дистанційного й змішаного навчання в кризових умовах».

Бронзовою медаллю відзначена:

- Гейківська філія опорної Софіївської загальноосвітньої школи Лозуватської сільської ради Криворізького району у номінації «Використання цифрових інструментів для забезпечення ефективного дистанційного й змішаного навчання в кризових умовах».

За результатами конкурсу номінації отримано 9 золотих медалей, 5 срібних і 1 бронзову.

Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти» є найбільш рейтинговою та широкомасштабною в Україні. Вона об'єднала учасників освітнього процесу для обговорення актуальних питань забезпечення високої якості освіти, підвищення кваліфікації і перепідготовки педагогічних кадрів, забезпечення якісного дистанційного навчання в умовах сучасних викликів, дидактичними матеріалами, обладнанням, продуктами, рішеннями, програмами для побудови сучасного освітнього середовища, сприяла збагаченню кращим досвідом науково-педагогічної праці, пошуку нових, креативних форм і технологій отримання знань, надала можливість презентувати науково-освітню діяльність і партнерство, формувати партнерські зв'язки.

Ольга ПИЛІПЕНКО, завідувач НМЛ інформаційних технологій та STEM-освіти Академії

Хроніка подій

Травень

5 – тренінг «Комунікативні компетенції сучасної людини»;

5-6 – ІІІ етап Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед здобувачів освіти ЗП(ПТ)О з професії «Машиніст тепловоза»;

5-14 – ІІ етап обласного віртуального конкурсу професійної майстерності «Мій кращий конспект уроку»;

6 – методичний марафон у рамках методичного фестивалю;

11 – відеоконсультування викладачів громадянської освіти, координаторів Євроклубів;

11-15 – тематичний тиждень до Дня Європи в Україні в ЗП(ПТ)О;

13-14 – тренінг «Комунікативні компетентності сучасної людини»;

17 – відеоконсультування з організації вступної кампанії 2021 року та роботи приймальних комісій ЗП(ПТ)О;

18 – участь у Всеукраїнському вебінарі (Донецький НМЦ ПТО);

– відкриття Центру професійної кар’єри в Першотравенському гірничому ліцеї та проведення тренінгу з розвинення профорієнтаційних компетенцій для педагогів;

– участь у вебінарі МОН «Інноваційне зварювальне обладнання» спільно з ТОВ «Самміт» для майстрів в/н, викладачів ЗП(ПТ)О;

19-20 – тренінг «Нова українська школа. Особливості спілкування із сучасними учнями»;

19, 20, 26, 27 – тренінг «Комунікативні компетенції сучасної людини»;

20 – участь у Міжнародній конференції з онлайн-трансляцією «Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної і фахової передвищої освіти: досвід, проблеми, перспективи»;

21 – заняття Школи неперервного науково-методичного зростання філологів;

– участь у вебінарі «Детально про конкурси ERASMUS+ для П(ПТ)О»;

21, 25, 28 – організаційний супровід участі здобувачів освіти ЗП(ПТ)О у ЗНО 2021;

24 – онлайн-тренінг «Учнівське самоврядування – навчання демократії» для радників і голів учнівського самоврядування ЗП(ПТ)О (ДПЗЛ);

25 – обласний форум лідерів учнівського самоврядування «Учнівське самоврядування – демократія в дії»;

26 – Всеукраїнський вебінар «Сучасні підходи до розробки навчальних посібників для забезпечення освітніх потреб ЗП(ПТ)О»;

– участь у Всеукраїнському вебінарі з організації профорієнтаційної роботи (Запорізький НМЦ ПТО);

31 – відкриття Центру професійної кар’єри в Нікопольському професійному ліцеї та проведення тренінгу з розвинення профорієнтаційних компетенцій.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

Формування економічно та соціально зорієнтованого регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів

Експерти Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини в березні 2021 року провели анкетне опитування керівників підприємств і закладів професійної (професійно-технічної) освіти Дніпровського, Нікопольського та Кам’янського районів, проаналізували результативність співпраці підприємств і ЗП(ПТ)О щодо задоволення потреб ринку праці в професійних працівниках.

У квітні, за підтримки місцевої влади, провели локальні наради за участю всіх стейххолдерів професійної освіти з метою удосконалення підготовки регіонального

Навчання робітничих кадрів

З метою доведення до профтехосвітня особливостей організації освітнього процесу на сучасному етапі, які формуються за вимогами ринку праці, роботодавців, змінами у законодавчій та нормативно-правовій базі за ініціативи навчально-методичної служби П(ПТ)О Дніпропетровщини та обласної організації ВАПП України відбувається семінар організаторів навчання кадрів у закладах П(ПТ)О І-го рівня атестації.

Увагу учасників зосереджено на змінах у ліцензуванні робітничих професій, які обумовлюють необхідність корегування дій навчальних закладів з організації освітнього процесу з урахуванням сучасних вимог. Керівників ЗП(ПТ)О

облдержадміністрації, ФОРД, Дніпропетровського інвестиційного агентства, навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області, підприємств та ЗП(ПТ)О трьох районів, німецьких партнерів від організації роботодавців «NORDMETALL».

Учасникам наради було презентовано результати проведеної роботи з роботодавцями та керівниками ЗП(ПТ)О з управління П(ПТ)О під потреби ринку праці регіону.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор НМЦ ПТО

проінформовано про роботу обласного НМЦ ПТО в рамках українсько-німецького проекту «Розвиток соціального діалогу в Дніпропетровському регіоні» щодо удосконалення регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів виходячи з потреб ринку праці у новостворених територіальних громадах області.

Сергій ФЕДОРЕНКО, методист НМЦ ПТО

Розробка освітнього стандарту з професії машиніст тепловозу

Представники роботодавців з Укрзалізниці, Федерації залізничників України, закладів П(ПТ)О, Інституту модернізації змісту освіти, Дніпровського національного університету залізничного транспорту ім. Академіка В. Лазаряна під час засідання міжобласної творчої групи обговорили напрацьований проект стандарту в частині результатів навчання, компетентностей на основі змісту професійного стандарту, кваліфікаційних характеристик.

Тетяна БЕЗЦЕННА, методист НМЦ ПТО

Методичний фестиваль

Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини та представника німецької організації роботодавців «NORDMETALL», керівника українсько-німецького глобального проекту розвитку соціального діалогу в Дніпропетровському регіоні.

Експерти визначили найкращих 15 робіт, автори яких презентували свої підходи до організації окремих етапів уроку виробничого навчання на обласному методичному марафоні. Конкурсанти мали змогу поділитись своїми педагогічними родзинками, а учасники – ознайомитись із прогресивним педагогічним досвідом.

З усіма роботами можна ознайомитись на сайті НМЦ ПТО <http://nmc-ptd.dp.ua/> в розділі «Методфестиваль-2021».

Олена ГРИШАЄВА, заступниця директора НМЦ ПТО

Всеукраїнський вебінар «Профорієнтаційні родзинки»

На заході освітяни отримали цікавий досвід і практичний інструментарій від методичних центрів і закладів П(ПТ)О Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Херсонської, Тернопільської, Мелітопольської, Черкаської, Одеської, Закарпатської, Вінницької областей.

Навчально-методичний центр ПТО Дніпропетровщини отримав пропозиції щодо подальшої міжобласної співпраці з проведення профорієнтаційних тренінгів для педагогів, здобувачів освіти, дорослого населення, осіб з особливими освітніми потребами, в рамках гендерної рівності.

Світлана ГОЛОВЧЕНКО, методист НМЦ ПТО

Дніпро

1. Дніпропетровський індустріально-педагогічний технікум (ДІПТ): (корпус 1) – 49017, Дніпро, вул. В. Васюка, буд. 51, тел.: 098 8317976; 063 7960626; (корпус 2) – 49089, вул. Будівельників, буд. 30, тел. 067 5658664.

E-mail: dipt.dp.ua@ukr.net;
vpkr_dipt@i.ua;
<http://www.dipt.dp.ua>

2. Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти (ДРЦПТО): (корпус 1) – 49057, проспект Богдана Хмельницького, буд. 229, тел. (056) 766-29-58; (корпус 2) – 49033, вул. Краснопільська, буд. 8-Б; (корпус 3) – 49107, вул. Шинна, буд. 10-А.

E-mail: drcpto@i.ua;
<http://drcpto.org.ua>

3. Дніпровське вище професійне училище будівництва (ДВПУБ) – 49051, вул. Богдана Хмельницького, буд. 3-А, тел.: 099 0355977, 067 2587164.

E-mail: 5dvpub@ukr.net;
<http://dvpub.dp.ua>

4. Вище професійне училище № 17 – 49055, проспект Богдана Хмельницького, буд. 49-А, тел. (056) 794-31-92.

E-mail: osvita@vpu17.dp.ua;
<http://www.vpu17.dp.ua>

5. ПТУ № 2 – 49083, вул. Новоселівська, буд. 27, тел.: (056) 74-74-704, 050 5430809, 096 0248318, 063 0733527.

E-mail: ptu-2dp@ukr.net;
<http://www.pty2.dp.ua>

6. ПТУ № 6 – 49006, вул. В. Антоновича, буд. 72-А, тел.: 050 7495976, 050 4539200.

E-mail: ptu6_dp@ukr.net;
<http://ptu6.ho.ua>

7. Дніпровський центр професійно-технічної освіти (ДЦПТО): (корпус 1) – 49052, вул. Алтайська, буд. 6-А, тел.: 096 1951417, 095 3323679; (корпус 2) – 49041, вул. Старова, буд. 15; (корпус 3) – 49064, вул. В. Самодриги, буд. 4.

E-mail: dnergnvc@ukr.net;
<http://www.dnvcprmgz.org.ua>

8. Придніпровський професійний ліцей (ПрПЛ) – 49112, ж/м Придніпровськ, вул. Електрична, буд. 36, тел.: (056) 789-80-13, 067 8937913.

E-mail: prplicey@meta.ua;
<https://www.prpl.dp.ua>

9. Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій (МВПУ ППТ): (корпус 1) – 49006, пр. Пушкіна, буд. 36, тел. (056) 770-57-87, (0562) 31-29-15; (корпус 2) – 49038, вул. Ярослава Мудрого, буд. 56, тел. (056) 778-21-40.

E-mail: mvpupit_direkcija@ua.fm; mvpupit_uch.chast@ua.fm;
<http://center-polygraph.org.ua/>

10. Дніпровський центр професійно-технічної освіти туристичного сервісу (ДЦПТОТС): (корпус 1) – 49051, вул. Байкальська, буд. 7-А, тел. (056)

E-mail: kpbl16zel@ukr.net;

11. ВПУ № 55 – 49098, вул.

Любарського, буд. 2, тел. (056) 788-00-71.

E-mail: vpu55@vpu55.dp.ua;

12. Дніпровський професійний залізничний ліцей (ДПЗЛ) – 49024, пров. Універсальний, буд. 7, тел.: 098 0713055, 050 8572062, 097 3559039.

E-mail: dpzl@ukr.net;

13. Дніпровський центр професійної освіти (ДЦПО): (корпус 1) – 49108, вул. Верещагіна, буд. 103, тел. 097 1593958; (корпус 2) – вул. Калинова, буд. 41, тел. 097 1593958.

E-mail: derg.dcpo@gmail.com;

Кривий Ріг

14. Міжрегіональний центр підготовки та перепідготовки в і с к о в о с л у ж б о в ц і в (МЦППВ) – 50025, вул. Ушакова, буд. 4, тел. 068 1895049.

E-mail: mcppv@i.ua;

15. Центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів № 1 (ЦППРК-1) – 50005, вул. Каховська, буд. 136, тел. 069 7848508.

E-mail: cprk1@riad.com.ua;

16. Криворізький навчально-виробничий центр (КНВЦ) – 50106, вул. Фабрична, буд. 5, тел. (056) 404-89-02.

E-mail: ptu7.knvc@ukr.net;

17. Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі (КЦППРКБГ) – 50015, вул. Кропивницького, буд. 21-А, тел. (0564) 53-12-67.

E-mail: centrkrog14@ukr.net;

<https://www.facebook.com/budcentr14/>

18. Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей (КПГЕЛ) – 50031, вул. Синоводська, буд. 10-А, тел.: 097 6503375, 067 7788139.

E-mail: pty-29@ukr.net;

<http://kpgml.pe.hu/>

19. Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей (КПГТЛ) – 50015, вул. Елістинська, буд. 1, тел. (0564) 95-91-00.

E-mail: kpgtl@ukr.net;

<http://www.kpgtl.dp.ua>

20. Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей (КПГМЛ) – 50036, вул. Бикова, буд. 13, тел. 097 4970721.

E-mail: kpgml2009@ukr.net;

<http://kpgml.at.ua>

21. Криворізький професійний будівельний ліцей (КПБЛ) – 50082, вул. Сергія Калачевського, буд. 133, тел. (0564) 94-74-70.

E-mail: kpbl16zel@ukr.net;

<http://www.sptu74.at.ua>

22. Інгулецький професійний ліцей (ПЛ) – 50064, вул. Каткова, буд. 6, тел. (0564) 94-76-77.

E-mail: dnzipl@ukr.net;

<http://www.ptu44.at.ua>

23. Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування (КЦПОММ) – 50103, пл. Домнобудівників, буд. 10, тел.: (056) 94-72-22, 94-72-24.

E-mail: dnz-kcromm@ukr.net;

<http://kcromm.in.ua>

24. Криворізький професійний транспортно-металургійний ліцей (КПТМЛ) – 50076, вул. Івана Авраменка, буд. 25, тел. (056) 401-39-89.

E-mail: kptml-46@ukr.net;

<http://kptml.at.ua>

25. Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу (КЦПОРКТРС) – 50074, вул. Гетьманська, буд. 78, тел. (056) 404-11-98.

E-mail: ptu_62@ukr.net;

<http://www.kcporktrs.at.ua>

26. Криворізький професійний ліцей (КПЛ) – 50076, вул. Івана Авраменка, буд. 27, тел. (0564) 64-73-41.

E-mail: kpl-dp@ukr.net;

<http://kpl-66.at.ua>

П(ПТ)О. Зaproшуємо на навчання!

Сучасні комп’ютерні технології дають абітурієнтам і їхнім батькам можливість отримати найточнішу інформацію щодо первинної професійної підготовки учнів у ПТЗО Дніпропетровщини, які мають свою електронну пошту та сайт

785-92-49; (корпус 2) – вул. Рогальова, буд. 19.

E-mail: dnzdcptots@ukr.net;

[http://www.centr-tur.com/](http://www.centr-tur.com)

11. ВПУ № 55 – 49098, вул.

Любарського, буд. 2, тел. (056)

788-00-71.

E-mail: vpu55@vpu55.dp.ua

<http://www.vpu55.dp.ua>

12. Дніпровський професійний залізничний ліцей (ДПЗЛ) – 49024, пров.

Універсальний, буд. 7, тел. :

(056) 097 1593955,

050 8572062, 097 3559039.

E-mail: dpzl@ukr.net;

<http://dpzl.dp.ua>

13. Дніпровський центр професійної освіти (ДЦПО): (корпус 1) – 49108, вул. Верещагіна, буд. 103, тел. 097 1593958;

(корпус 2) – вул. Калинова, буд.

41, тел. 097 1593958.

E-mail: derg.dcpo@gmail.com;

<http://www.dcpo.dp.ua>

Кривий Ріг

14. Міжрегіональний центр підготовки та перепідготовки в і с к о в о с л у ж б о в ц і в (МЦППВ) – 50025, вул.

Ушакова, буд. 103, тел. :

097 1593958;

050 8572062, 097 3559039.

E-mail: cprk1@riad.com.ua;

<http://cprk.com/>

15. Центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів № 1 (ЦППРК-1) – 50005, вул.

Каховська, буд. 136, тел. :

069 7848508.

E-mail: cprk1@riad.com.ua;

<http://cprk.com/>

16. Криворізький навчально-виробничий центр (КНВЦ) – 50106, вул.

Фабрична, буд. 5, тел. :

(056) 404-89-02.

Українські фізики посідають чільне місце у світовій науці, збагачуючи її оригінальними і ґрунтovими науковими дослідженнями та винаходами.

Серед тих, хто своєю самовідданою працею і розумом розвивав українську фізичну науку, можна назвати **Йосипа Косоногова** – видатного фізика, автора нового методу вимірювання електричної проникності рідин для сантиметрових хвиль **Степана Тимошенка** – українського професора механіки, згодом одного з провідних учених фізиків США, **Юліана Гірняка** – спеціаліста у галузі фізичної кінетики, **Романа Цегельського**, праці якого присвячені фізиці магнетизму.

Олександр Засядько

Хоробрий воєначальник, талановитий винахідник, блискучий організатор системи військової освіти, інженер-артилерист, конструктор бойових ракет, генерал-лейтенант артилерії. На жаль, його ім'я у нас в Україні майже забуте. Воно відоме лише невеличкому колу вузьких спеціалістів, причетних до освоєння космічного простору. Розроблені ним принципи реактивної тяги та балістики, сконструйовані прообрази ракет допомогли подальшим засновникам космонавтики подолати земне тяжіння.

Олександр Дмитрович Засядько народився 1779 р. в с. Лютенська Гадяцького повіту Полтавської губернії в сім'ї родового козака, гарманша Запорозької Січі Дмитра Даниловича Засядька. Освіту отримав в артилерійському та інженерному шляхетських кадетських корпусах Санкт-Петербурга. Олександр-кадет був взірцем старанності, «мав сильний розум, твердий від природи характер, серце, готове на само-пожертву» і мало хто міг зрівнятися з ним у бажанні оволодіти науками. О. Засядько навчався не лише прийомам фехтування, але й тонкощам балістики, фортифікації, любив математику, фізику, віддаючи їм багато часу. Крім обов'язкових за програмою німецької та французької мов, він вивчав ще й латину, іспанську мову.

Відоме побажання Олександрові Засядько від його викладача балістики німця Кеніга: «Якщо не згорять твої крила, зроби багато славних справ. Щасливого тобі польоту, молодий орле!»

Після навчання Олександр Засядько продовжив військову службу у Херсонській губернії. Хоча й отримав привабливу пропозицію залишитися в столиці. У цей час спостерігається його великий інтерес до вибухонебезпечних сумішей, з якими він постійно проводив якісь експерименти. Олександр Засядько назавжди увійшов в історію не стільки як видатний та хоробрій воєначальник, а й як творець перших вітчизняних бойових ракет. Закінчивши Вітчизняну війну у віці тридцяти шести років у розквіті сили і на вершині слави, йде у відставку і вирішує присвятити себе розкриттю таємниць «запорозьких ракет».

Щоденна виснажлива робота дала свої результати. Він сконструював і виготовив перші зразки ракет різного калібру; дводюймові (51 мм), два з половиною дюйми (64 мм) і чотирьохдюймові (102 мм), різні за тактичним застосуванням. Ракети запалювались для підпалювання фортець, переносний пристрій для пересування особливого крупного калібру і інших тягарів.

О.Д. Засядько винаходить і пристосування для наведення ракет. Протягом двох років невпинної праці з великою кількістю дослідних запусків ракет О. Засядько досягнув дальності їх польоту 2300 метрів. Свою дослідницьку, винахідницьку та конструкторську діяльність виклав у праці «О деле ракет зажигательных и рикошетных» (1817), яка стала на той час першою досить повною настанововою з виготовлення та бойового використання ракет в армії.

Улітку 1820 р. Олександр Засядько одружується з донькою міського голови Одеси Єлизаветою Грессер. Вони проживуть щасливе подружнє життя і матимуть восьмеро дітей. У цей же рік Засядько отримав наказ від імператора прибути до Санкт-Петербурга й очолити Артилерійське училище. Ставши ректором училища, він увів курс про ракети, буде нові корпуси училища, які збереглися до нашого часу. Робочий день ректора розпочинався о п'ятій годині ранку з обходу підрозділів училища. Це дисциплінувало і юнкерів, і викладачів. Разом із тим він ставився до підлеглих з повагою. Ніколи не приижував їхню людську гідність. В училищі були заборонені тілесні покарання. О. Засядько розробив таку програму навчання в училищі, яка за- безпечувала високу підготовку юнкерів не лише як військових фахівців, але й всеобщі освічених людей.

О. Засядько до березня 1826 р. очоляв Петербурзьку піротехнічну лабораторію, управляв Охтинським пороховим заводом та Петербурзьким арсеналом. Саме у цей час він робить низку винаходів: пороховий млин, що убезпечував від низки ранніх вибухів при виробництві пороху; гарматний каліброметр; лафет із гарматою для оборони фортець; переносний пристрій для пересування особливого крупного калібру і інших тягарів.

2 лютого 1834 року Олександр Засядько іде у відставку і переїздить до Харкова, де він прожив безвійно до кінця свого життя, кинувши тут, за його словами, «смертний якір». О.Д. Засядько військовій службі віддав 37 років життя, а після виходу у відставку продовжував працювати над новими технічними проектами до останніх днів свого життя.

Вчений був глибоко переконаний в тому, що бойові ракети – це лише початок переселення людей у інші світи, пропоро передбачаючи в середині XIX століття космічну еру XX століття. Досвід О.Д. Засядько, його ґрунтовно розроблені принципи реактивної тяги, балістики, ракет – все це допомогло Кибалчичу, а згодом Цюлковському, Кондратюку зробити нові кроки в теорії ракетної техніки.

8 червня 1838 року Олександр Засядько помер. Поховали його, як він і заповідав, у Курязькому монастирі під Харковом. Могила видатного сина України до нашого часу не збереглась. Його іменем названо один із кратерів на зворотному боці Місяця ($d=120$ км).

Ця цікава інженерна ідея була реалізовано в середині ХХ століття

УКРАЇНСЬКІ ФІЗИКИ

Представниками теоретичної фізики є **Мар'ян Смолуховський** та його учень **Володимир Кучер**, які зробили значний внесок в розвиток квантової механіки. Назвати слід **Дмитра Рожанського** – фізика, родом із Києва, члена-кореспондента АН СРСР. Його основні праці стосуються фізики електричних розрядів та радіофізики.

Варто згадати також про діяльність фізиків – членів Наукового Товариства імені Т.Г. Шевченка у Львові. Це саме приклад поведінки вчених, які за будь-яких обставин не забували, ким вони є, де їх коріння і кому вони повинні служити. Отже, фізики – дійсні члени НТШ... Вибори перших дійсних членів НТШ відбулися 1 червня 1899 р.

Михайло Авенаріус

Михайло Авенаріус – видатний вчений фізик і педагог, засновник Київської фізичної школи і Київського методичного центру, організатор першої наукової лабораторії експериментальної фізики та першого навчального фізичного лабораторного практикуму при Київському університеті у XIX столітті.

Михайло Петрович Авенаріус народився 7 вересня 1835 року у Царському Селі. Закінчивши Петербурзький університет зі ступенем кандидата математичних наук, працював учителем математики в 2-й Петербурзькій гімназії. З травня 1862 року до жовтня 1864 року М. Авенаріус за відрядженням Міністерства народної освіти проповів у Берліні, слухаючи лекції відомих професорів, відвідував також вечірні бесіди у Г. Магнуса, під час яких розглядалися найновіші фізичні добродобки. Саме там він познайомився з О. Столетовим, дружні наукові стосунки з яким тривали все життя.

Весною 1863 року в лабораторії Г. Магнуса Михайло Петрович розпочав роботи з експериментального дослідження термоелектричних явищ і проявив себе як цілеспрямований, наполегливий дослідник. Повернувшись із-за кордону восени 1864 року, М. Авенаріус написав магістерську дисертацію «Про термоелектрику», яка була захищена 8 січня 1865 року. Молодий магістр одержав запрошення на кафедру фізики Київського університету Св. Володимира, де йому запропонували посаду доцента.

У дослідженнях з термоелектрики М. Авенаріус відкрив закон (названий згодом його іменем) залежності термоелектрорутишної сили від різниці температур.

Паралельно з дослідженнями критично-го стану рідин учений займався також питаннями розширення рідин. Щоб встановити цей закон, потрібно було дослідити зміну об'єму в усому діапазоні температур можливого існування рідини в умовах високого тиску. Щоб рідина могла розширитися до критичної температури і не випаровувалася, потрібно було її піддати тиску не меншого, ніж тиск пари при критичній температурі. Такі дослідження були проведені у Київській лабораторії в 1876-1877 роках. Тривалий час учений читав лекції з дослідної та теоретичної фізики і метеорології, пізніше проводив практичні заняття, займався активною просвітницькою роботою, читав публічні лекції. Михайло Авенаріус – автор понад 30 наукових праць з різних розділів фізики, найважливішими з яких визнано роботи «Про внутрішню приховану теплоту» (1874 р.), «Про причини, що зумовлюють критичну температуру» (1877 р.).

Від 70-х рр. XIX ст. зросло наукове визнання М. Авенаріуса: він став членом Російського фізико-хімічного, Берлінського фізичного, Київського товариств природодослідників і засновником Київського фізико-математично-го товариства як окремого відділу, членом-кореспондентом Петербурзької академії наук, почесним членом Московського товариства аматорів природознавства. Загалом вивчення властивостей рідин і пари протягом XIX століття було однією з головних проблем фізики, що значною мірою пов'язане з появою парової машини. Тому визначення критичних величин було одним із найважливіших завдань фізики у 70-80-х рр. XIX ст.

У пам'ять про М. Авенаріуса О. Столетов написав велику статтю, попередньо звернувшись до родичів, колег і учнів М. Авенаріуса із проханням висловити свої думки про вченого. Зрештою, у публікації О. Столетов вказав: «Це була людина м'якого і водночас прямого характеру; він ніколи не кривив душою, говорив і діяв завжди за переконанням, і на його слово можна покластися. До науки і професорських обов'язків ставився із благоговінням, як до святої справи. Крім того, Авенаріус є відмінним сім'янином, якого любили в родинному колі. Студенти цінували в ньому й захоплюючого лектора, і не-втомного працівника-керівника, і надійного заступника. Завжди делікатний, поблажливий без потурання, він умів берегти молоде самолюбство, умів надихнути обдарованого й підбадьорити слабкого; подавав своїм життям високий моральний приклад, а при нестачі не відмовляв і в допомозі».

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА, письменниця, м. Дніпро. Зі збірника «Крізь час і простір: видатні фізики світу»

Як налагодити освітній процес в умовах дистанційного навчання

Технології дистанційного та змішаного навчання за рік пандемії коронавірусу стали вже звичними для шкіл. Державна служба якості освіти також пристосувала інструментарій проведення інституційного аудиту до умов дистанційної або частково дистанційної роботи закладів. Адаптації потребує організація освітньої діяльності, щоб заклади продовжували працювати якісно та ефективно і в умовах очного навчання, і онлайн. Змінювати слід і всі компоненти системи освітнього процесу школи.

Розглянемо, як директорові та педагогам налагодити роботу в умовах дистанційного навчання.

Організація освітнього процесу

Розклад

Важливо в організації дистанційного навчання узгодити розклад уроків з особливостями проведення онлайн-занять. На формування розкладу впливають освітні програми, навчальні плани, санітарні вимоги тощо, втім є і суб'єктивні чинники, які от запит від батьків розпочинають заняття пізніше.

Настанови щодо формування розкладу в умовах дистанційного навчання

- Оберіть єдину інтернет-платформу** для розміщення електронних освітніх ресурсів, проведення онлайн-занять. Це мінімізує труднощі та плутанину, зніме дещо проблему комунікації між учасниками освітнього процесу.

- Дотримуйтесь санітарного регламенту** та забезпечуйте черговість синхронного та асинхронного навчання.

- Порадьтесь з батьками** учнів щодо зручного часу проведення онлайн-занять. В умовах дистанційного навчання розклад можна змішувати в часі, наприклад, розпочинати заняття пізніше, робити тривалу перерву, щоб учні могли перепочити тощо.

- Забезпечте можливість консультацій.** В умовах віддаленого навчання в учнів виникає потреба проконсультуватися з учителем. Організація консультаційних

годин з різних навчальних предметів дасть змогу компенсувати відсутність особистого спілкування учнів із вчителем.

Інтернет-платформа

Обрання єдиної інтернет-платформи для забезпечення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання спростить взаємодію учасників освітнього процесу. Водночас, важливо пам'ятати, що учні можуть мати труднощі з доступом до того чи іншого каналу комунікації, інтернет-платформи тощо. У такому разі важливо передбачити для окремих учнів альтернативні рішення.

На що варто звертати увагу при обранні інтернет-платформи для дистанційного навчання

- Доступність.** Обираєте платформу, яка є у відкритому доступі, не потребує встановлення спеціального програмного забезпечення тощо.
- Можливість ідентифікації учасників.** Учитель повинен мати змогу ідентифікувати всіх учнів, зареєстрованих у системі або присутніх на онлайн-уроці. Це перш за все питання безпеки.

- Структурованість матеріалу.** Учням буде зручніше працювати із платформою, коли матеріал у ній буде структурований, тобто розміщений у вигляді цілісних навчальних тем, курсів. Це сприятиме організації віддаленої роботи учнів, вибору власної швидкості опанування навчального матеріалу.

- Наявність онлайн-журналу.** Учівство звикло мати доступ до своїх оцінок, перевідглядати їх у журналі після заняття. Можливість робити це онлайн – вимога часу.

- Зворотний зв'язок.** Це дасть змогу учням оперативно отримувати відгук від учителя щодо виконаних завдань тощо.

Педагогічна діяльність

В умовах дистанційного навчання важливо застосувати інші форми й методи роботи. Не зовсім доцільно пропонувати учню опрацювати текст підручника, адже шкільні підручники спрямовані на очне навчання. Учитель має адаптувати навчальні ресурси відповідно

до особливостей класу, можливостей учнів. Водночас під час проведення навчальних занять онлайн учитель обмежений у прийомах роботи. Відрізняється і стиль навчання дітей: в онлайн-режимі частина учнів можуть втрачати динаміку, інші ж навпаки – проявляти більшу активність та ліпше застосовувати матеріал. У той же час навчання з використанням дистанційних технологій відкриває нові можливості для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Поради педагогам для роботи в умовах дистанційного навчання

- Адаптуйте матеріал.** В умовах поділу уроку на синхронну та асинхронну частини навчальні матеріали потрібно відповідно адаптувати. Подумайте і визначте, що озвучите під час онлайн-уроку, а яку частину матеріалу надати на самостійне опрацювання, роботу в групах тощо.

- Записуйте та зберігайте онлайн-уроки.** Це дасть можливість учням, які пропустили урок, наздогнати матеріал.

- Урізноманітнійте форми роботи.** Дистанційне навчання – це не лише онлайн-уроки (в ZOOM, MS Teams тощо). Онлайн-формат взаємодії дає змогу учням працювати в групах, розробляти проекти тощо. Партнерство в роботі учнів можна використовувати і під час онлайн-уроку для виконання коротких завдань, і для більш масштабних завдань, що потребують тривалішого часу виконання.

- Приділяйте більше уваги результату, а не процесу.** Відсутність достатньої кількості комп’ютерів у сім’ї, проблеми з доступом до інтернету чи інші труднощі можуть завадити учням відвідувати онлайн-уроки. Втім технології дистанційного навчання дають змогу компенсувати відсутність на онлайн-уроці та отримати результат – учні можуть надолужити пропущене, перевіляючи запис уроку, ознайомившись із електронними освітніми ресурсами, виконавши завдання.

Важливою частиною успішної педагогічної діяльності є підтримка педагогічного колективу з боку директора.

Як директорові продемонструвати підтримку роботи педагогів в умовах дистанційного навчання?

- Забезпечте методичну та консультаційну підтримку.** Організуйте навчання, семінари, обмін досвідом між педагогами.

- Не вимагайте звітності.** Робота у дистанційному режимі часто вимагає від педагогів значно більшого часу на підготовку навчального матеріалу та комунікацію з учнями.

- Довіряйте.** Надмірний контроль зі сторони керівництва, втручання в роботу вчителя під час використання технологій дистанційного навчання може додавати стресу учасникам освітнього процесу та демотивувати вчителя.

- Забезпечте педагогам повноцінний лікарняний у випадку хвороби.** Технології дистанційного навчання, безумовно, дають змогу запобігти поширенню вірусів під час уроків, не перериваючи спілкування учнів між собою та вчителями. Однак педагоги мають право перебувати на лікарняному, не проводячи заняття. Це саме стосується й учнів.

Система оцінювання

Зазнали змін і види завдань, які пропонуються учням. Завдання й форми роботи, що використовувалися в умовах очного навчання, можуть бути неприйнятними під час дистанційного навчання. Наприклад, за використання технологій дистанційного навчання неможливо виконати завдання на перевірку знань, відтворення тексту підручника. Очевидно, що змінивши форми роботи під час уроків, потрібно змінювати і форми оцінювання.

- Безпека.** Звертайте особливу увагу на безпечність доступу до інтернет-платформи, на якій відбувається дистанційне навчання. Профілі учнів мають бути підписані їхніми іменами.

- Правила поведінки.** Звичні правила поведінки у школі не працюють в онлайн-форматі, тому варто адаптувати їх до дистанційного навчання – встановити правила спілкування під час зум-уроків тощо.

- Комунікація з батьками.** Дистанційне навчання потребує частішої взаємодії з батьками, зокрема щодо поведінки дітей, їхнього режиму роботи, виконання завдань.

- За інформацією управління Державної служби якості освіти у Дніпропетровській області**

інформації для учнів, на томіст після пояснення, за що вона отримана, учень зможе порефлексувати про свої помилки.

- Не обмежуйте в часі.** Учні мають різну динаміку роботи в онлайн-режимі. А в когось може повільніше працювати комп’ютер чи інтернет. Тому завдання, обмежені в часі, не рекомендовані для оцінювання результатів навчання учнів.

- Шукайте альтернативи.** Звичні тестові завдання в умовах дистанційного навчання корисні для саморефлексії учнів. А для контролючих завдань ліпше знайти альтернативні форми, як-от тематичне есе, творче завдання тощо.

Освітнє середовище

За дистанційного навчання значну частину роботи зі створення освітнього середовища стали виконувати батьки, забезпечуючи дитину технікою, доступом до Інтернету, облаштовуючи робоче місце. Втім директорові школи не варто забувати про такі важливі аспекти роботи:

- Безпека.** Звертайте особливу увагу на безпечність доступу до інтернет-платформи, на якій відбувається дистанційне навчання. Профілі учнів мають бути підписані їхніми іменами.

- Правила поведінки.** Звичні правила поведінки у школі не працюють в онлайн-форматі, тому варто адаптувати їх до дистанційного навчання – встановити правила спілкування під час зум-уроків тощо.

- Комунікація з батьками.** Дистанційне навчання потребує частішої взаємодії з батьками, зокрема щодо поведінки дітей, їхнього режиму роботи, виконання завдань.

- За інформацією управління Державної служби якості освіти у Дніпропетровській області**

Інтегрований урок з курсу «Я досліджую світ» та математики «ПОДОРОЖ ДО МІСТА ПРОФЕСІЙ»

Мета:

– викликати в учнів інтерес до професійної діяльності дорослих, показати її соціальну спрямованість, значення для людей, сприяти первинній професійній орієнтації дітей, формувати їхню готовність до творчої самореалізації, вдосконалювати обчислювальні вміння;

– розвивати увагу, логічне мислення, мовлення;

– виховувати відповідальність, працьовитість, старанність, шанобливе ставлення до праці людей усіх професій.

Теми: «Праця людей. Професії», «Математичні вирази «сума» і «різниця». Розв'язування задач».

Обладнання: лего, геометричні фігури, килимоқ, магнітна лінійка, пазли, мишкаробот, поле професій.

Очікувані результати: учні повинні зрозуміти взаємоз'язок розглянутих професій з математикою, усвідомити практичну користь математичних умінь.

Робота на уроці за напрамками STEM: **S** – знання про сучасні професії, проведення наукового досліду; **T** – дизайн магнітної лінійки; **E** – інженерне рішення під час створення моделі моста; **M** – поглиблення математич-

них знань у процесі обчи-
слень і роботи над задачею.

XІД УРОКУ

I. Емоційне налашту- вання

II. Мотивація навчаль- ної діяльності

Сьогодні наш день при-
свячений професіям. Ми
читали про професії наших
батьків, а зараз пропонує
вам подорож до казкового
міста майстрів, де познайом-
мимось із професіями, що
пов'язані з математикою.

III. Навчальна діяльність, інтегрована за темою (ди- ференційована робота)

1) На дощці малюнки з
номерами: 5 – художник, 4 –
водій, 3 – фермер, 1 – вчи-
тель. /Чотири учні біля
дошки знаходять професії
за результатами прикладів/.

$$\begin{aligned}3 + 4 &= \bullet + 3 = \bullet - 5 = \\6 + 3 &= \bullet + 1 = \bullet - 6 = \\8 - 3 &= \bullet + 1 = \bullet - 3 = \\9 - 1 &= \bullet + 2 = \bullet - 9 =\end{aligned}$$

2) Фронтальна робота
з класом (математичний
диктант).

– Відгадайте, хто нам до-
поможе?

Тисне вчасно гальма й газ,
відвеже усюди вас. Це... (водій)

/Учні читають вирази на
слайдах, використовуючи
форму «сума» або «різниця»
і записують результат/.

3) Діяльність з техноло- гічного конструювання з ви- користанням цеглинок Лего.

– Ми прийшли до річки,
щоб її перейти, нам потрі-
бен... (міст) і зараз ми –
інженери-будівельники.

/Учні складають міст у па-
рах з 6 цеглинок і папірця.
Переконуються, що він не
витримає навантаження, по-
клавши сьому цеглину. Вчи-
тель пропонує інженерне рі-
шення – скласти папір вія-
лом. Після випробування
учні переконуються, що міст
тепер витримує навантажен-
ня. Вчитель проводить анало-
гію зі справжніми мостами/.

4) Хвилинка відпочинку.

/Учні кладуть голови
на парту, слухають звуки

природи і кажуть, які по-
годні явища уявляли, згаду-
ють про професію метеоролога, прослухавши вірш:

*Мама працює
в прогнозі погоди,*

*Мама приносить
з роботи пригоди.
В неї у сумці –*

вітри та морози,

Бурі, тумани, дощі або грози.

5) Робота із задачею.

/Після відповіді на про-
блемне запитання «Чи по-
требна метеорологу матема-
тика?», діти розв'язують
метеорологічну задачу/.

6) Диференційована ро- бота з програмування.

/Вчитель згадує про про-
фесію програміста, клас по-
діляється на 2 групи: сильні
діти програмують мишу-ро-
бота та знаходять професію
«робототехнік», за заданою
програмою, слабші учні
працюють з аналогічним
полем разом зі вчителем/.

7) Рухлива математич- на гра «Листоноша».

/Учні відгадують загадку/.

*Хто приносить нам листи
Телеграми і газети?*

Ой, важка у нього ноша!

Хто жце, діти? (Листоноша)

/Діти-листоноші доправ-
ляють листа за адресою, роз-
в'язавши приклад. У лист
вкладено пазл з професіями
і чотирма прикладами. Учні
розв'язують приклади і пе-
реконуються у вірній від-
повіді, складаючи пазл/.

8) Демонстрація нау- кового досліду.

/Учениця, яка цікавиться
професією вулканолога, демон-
струє наукову модель виверження
вулкана, зроблену власноруч/.

9) Творча робота у парах.

Вчитель. Скажіть, а хто
працює вдома? Любить ма-
лювати, працює за комп'ю-
тером, прикрашає речі (веб-
дизайнер).

Після обговорення явища
періодичного (ритмічного)
повторення, учні створюють
власний візерунок з геомет-
рических фігур на магнітній
лінійці.

10) Рефлексія.

Учитель обговорює з учня-
ми, які професії їх сьогодні
зацікавили, і звертає увагу
на зв'язок усіх зазначених
професій з математикою.

Усі професії важливі,

Усі потрібні й особливі.

Чи водій ти, чи учений

Добрий будь з людьми

і ченний

До вподоби вибирай.

Математику вивчай!

Альона БОНДАРЕНКО,
вчитель початкових класів

СЗШ № 31, м. Дніпро

Україна – це Європа

Книжкові інсталляції Мар'є-Дмитрівської опорної СЗШ
Девладівської сільської ради

День Європи в бібліотеці

Щороку у третю суботу травня в Україні відзначають День Європи. Цього року цей день припав на 15 травня. Відзначення Дня Європи для українців – це крок до зміцнення своєї самоідентифікації як громадян європейської держави. А ще цей день – чудова нагода засвідчити прагнення України будувати своє майбутнє в колі країн об'єднаної Європи.

Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді ім. М. Светлова підготувала ряд заходів присвячених Дню Європи в Україні: інтерактивна мандрівка країнами Євросоюзу «Україна – Європа: єдність – Unity!»; книжкові виставки та інсталляції «European Vector» (знайомство з Європейським союзом і його інституціями за допомогою інформаційних матеріалів різними мовами), «Зводимо дім Європейський!» (презентація книг, статей і матеріалів, наданих Офісом ЄС в Україні), «Європа багатолика...» (книжкова виставка). У відділі абонементу, гортаючи сторінки видань від Українського інституту книги проведено «Літературний круїз Європою».

У молодіжному просторі бібліотеки вже традиційно відбулися квест та квіз «8 друзів сталого

розвитку». Вони розроблені для молоді, яка хоче ознайомитися з цілями сталого розвитку – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету й забезпечити мир і процвітання для всіх людей у світі. В інтернет-центрі нашого закладу відвідувачі грали у квіз «Що ми знаємо про Європу?» та долучилися до Всеукраїнської Євровікторини «Прямуємо разом!».

А на сторінці бібліотеки у Фейсбуку організовано фотоконкурс на кращу особисту подорож країнами ЄС, який триватиме аж до середини липня.

Ольга МАТЮХІНА,
директор Дніпропетровської
обласної бібліотеки
для молоді ім. М. Светлова

Ця така різна Леся Степовичка

Відома письменниця Леся Степовичка не потребує особливого представлення. Її ім'я знане в Україні та поза межами. Вона презентувала свої твори у Польщі (Краків, Ягелонський університет), в Ізраїлі та в інших країнах. Для шанувальників її творчості стане одразу зрозумілим, що назва нашого інтерв'ю вказує на відомий вірш поетеси «Я – різна», який було оприлюднено в українській пресі на межі століть. Цей вірш увійшов до поетичної збірки «Медитації пташиного крила» та є життєвим і творчим кредо поетеси, своєрідним меморандумом. Згадаємо при нагідно, що латинське *memorandum* означає буквально «те, про що слід пам'ятати», «нагадування». То ж, перш ніж розпочати нашу розмову, нагадаємо повний текст цього вірша.

Я – РІЗНА

Я – різна,
скоромна булка
і коврижка прісна.
Я – християнка
і язичниця зухвала.
Я вірую в Христа,
і в напороть Купала.
Я – різна,
і від того тішуся,
черниця бідна
і невситима грішиниця.
Я – Петриківка,
писанка лакована,
Я – діва Жанна,
ватрам злим рокована.
Я – кицька драна,
гнана і облізла.
Я – різна.
Я – степ і ліс,
Я – половецька баба.
Я – Захід, я – Париж,
Поезія і зваба.
Я – різна!
Я – хатка глиняна,
Трипільська міска.
Я – Орієні зоряне намисто.
Я – різна!
Я – різна,
Я – симфоджаз
і лісова тужлива пісня.
Я – юна Мавка,
Я – покритка Катерина,
Я – скіфська Пектораль,
Я – Україна!
Я – марево
із летаргійних снів,
Я – край степів,
дрімаючих волів,
Я – світу край і
звалище відходів.
Я – центр Європи,
Я – престол святий
Господній.
Я – різна,
Софія мудра,
і язиката Прісська.
Я – пишина краля,
і змарніла тріска.
Я – різна.
Я різна,

сьогодні лагідна,
а завтра стану грізна.
Я скину вбогий плащ,
вберусь в шовкові ризи.

Я – різна!
Я – міф туманний,
І космічна дійсність.
Я – птаха рання,
і молитва пізня,
Я – різна!
Я – різна!

Завжди була, і с, і буду після.
Во вік віків, і нині, і присно.

Я – різна!

– Пані Лесю, чи пам'ятаєте, що стало приводом для написання цього вірша, в якому постає складна сутність Вашої ліричної героїні, зіткана прямо таки з разючими протиріч?

– Аякже, дуже добре пам'ятаю. Обурення і незгода. Якось в середині 1990-х після моого поетичного виступу на ТБ, один місцевий громадський активіст із дуже палких «патріотів», висловився про мене в тому сенсі, мовляв, яка ж вона українка, коли одягається як жидівка, білі штанці, білі перли, наші жінки не повинні так виглядати. Ще й німецькі та англійські цитування собі дозволяє, коли треба українське розвивати. Сказати, що я була у відчай, це нічого не сказати. Мабуть, цей крайній радикал, якби міг, розстрілював би всіх, хто володіє іноземними мовами і бував за кордоном. Повіяло таким нафтальніном і мені дуже не захотілося, щоб він будував нам таку Україну. То ж вірш сам вибухнув під натиском моїх почуттів. До речі, протиріччя геть не здаються мені аж такими разючими. Це батьки мусять, коли одружуються, думати, якою народиться їхня дитина, якщо вони такі різні, що проживуть пару років і розбіжаться. А дитина успадкує широту і демократичність, розкіш та легковажність батька з жорсткістю і трудоголізмом, глибиною і серйозністю матері.

Протиріччя не є роздираючими, бо як подумати, наша люба ненька Україна синтезувала у собі за тисячоліття такі різні культурні та релігійні нашарування, і живе з ними, поставши перед світом із велими оригінальною, ні на кого не схожою ментальністю, аби тільки їй не заважали розвиватися далі і міцнішати у своїм духовним багатстві та розмаїтті.

– Зазвичай, коли йдеться про видатних людей, говорять

про їхні досягнення, перемоги і винагороди, про соціальний статус і трудові заслуги і мало хто замислюється над тим, що вони також колись були маленькими, чогось боялися і прощось мріяли. Тож розпочати хочу саме про те, якою Леся Степовичка була у дитинстві, як Вас називали Ваші рідні та друзі і про що мріяла маленька Леся?

– Змалку мене віддали до української школи-інтернату (єдиної в місті). Я пристрасно любила навчання, особливо гуманітарні дисципліни, співала у хорі, грава на піаніно, вела щоденник, любила усамітнення. З іншого боку – прагнула товариства, трохи волейболу, організовувала літературні вечори, була старостою класу, редактувала шкільну стінгазету. Була мрійлива, щира і життерадісна. Маючи дівоче прізвище Булах, отримала в школі прізвисько «Булка», міцне як була. Тому не ображалася на хлопців у класі.

Родинних радощів зазнала від літування у моїх дідуся Данила і бабусі Мокрини, які жили в селі Могилеві на Приоріллі. Вони були до мене прихильні, і «Шурочка» все робила, аби заслужити їхню дорогоцінну ласку. Приїхавши на канікули в село, ганяла в степ і зі стежу нашу корову Маню. Пасла, коли була наша черга, людські корови. Допомагала дідуся і бабусі по господарству. Скиртувала солому у жнива, везла возиком зерно до млина. Любила нарізати яблучка на сушку, варити варення, збирати врожай з бабцею на городах. А та кож написати листа до родичів під диктовку дідуся. Вони були старенькі і потребували фізичної допомоги, а я відчувала їхню вдячність ітиху неголосну любов. Отож, між нами панувала гармонія на тлі розкішної природи – жаркого степу, прохолодного лісу, чистої прозорої річки Оріль. Завдяки їхній любові я не обізлилася, не схібила в житті, зберегла рівнівагу душі. Після них залишилася для мене старовинна садиба, Шевченківський район під солом'яною стріховою, куди я їду з Дніпра до Могилева, як на остров – писати вірші, думати про минуле і згадувати моїх рідних...

– З біографічних даних відомо, що Ви не боялися

життя в різних його проявах. Ви – людина, яка зробила себе сама, своюю працею. Ви родом з Петриківки, села, багатого на ремесла та рукоділля. Чому ж вирішили пов'язати долю з філологією? До того ж, чому обрали саме німецьку мову, адже Ви – дитина повоєнного покоління, серед якого німецька навряд чи була у пошані? І ці Ваші «Німці в городі», чому саме німці?

– У Петриківці я народилася, була хрещена в Олександру, прожила там тільки два роки, після чого батьки переїхали до Дніпра. Тому я від мальовничої талановитої Петриківки не навчилася, на жаль, ні малюванню, ні рукоділлю. Хоча любила її завжди і вже дорослою повернулася до неї в повний зріст, знайшла там дальних родичів, написала цикл віршів про Петриківський мистецький дивосвіт, пісню про Петриківку, і є членкинею Петриківського земляцтва.

У житті досвідчила різних випробувань. Коли не вступила з першого разу до університету, треба було йти десь заробляти на хліб. Швейна фабрика – то епізод – була поруч з нашим будинком, і я пішла туди працювати.

Чому тягнуло до філології? Бо філологія – це хвилювання від Слова. Напевно, я народилася поетесою. Це не раціо вирішувало, яку сферу діяльності обрати, а мое емоцію. Можливо, гени. Адже моя мати навчалася в інституті іноземних мов, дідусь і мої батьки читали псалтир старослов'янською. Цьому я навчилася з дитинства. Добре відчуваю слово, значно більше, ніж можу

ним виразити себе у творчості. В житті це допомагає, тому що у словах – тонкощі і відтінки почуттів, якими часто нехтуєтъ нефілологи, навіть не підозрюючи, як незграбно вони користуються словами, інколи туалетним папером люди користуються старанніше, ніж словами. Деякі з них навіть не підозрюють, що філологія – це справді наука, і навіть мистецтво. З іншого боку багато філологів вважають себе письменниками. Одна дама мені сказала: «Ой, у мене в голові стільки тих пережитих історій і сюжетів, більше ніж у декого з письменників, а вони чомусь вважають себе особливими. Ну

чим вони відрізняються від інших людей?» Довелоя і жартома відповісти: «Тільки тим, що вони пишуть, а не носять історії в собі». Не кажу чи вже про те, що письменники мають спати зі словниками, перш, ніж сідати за писання, за цю катаржну працю.

Мене завжди вабили іноземні мови. В них присутня магія, золотий ключик від дверей в іншу реальність. Німецьку обрала, бо полюбила її ще у школі, за чіткість, за строгу однозначну структуру і прихований ліризм. Ви не повірите, але німецька мова сформувала в мені чіткість і самодисципліну. А от французька з її райським щебетанням і чуттєвістю звелебмене у мене у мову сирітському дитинству на манівці. Я інстинктивно її злякалася і обрала німецьку. Тепер жалкую, треба було вивчати обидві. В університеті на «ніязі» до німецької додалися англійська і польська. Обожнюю мову Камю і Саган. Але часу бракує, щоб вивчити все, що любиш і чого не знаєш.

– Поговоримо про Вашу творчість. Коли саме прийшло усвідомлення того, що хочете бути письменницею? Чи була у Вашому житті якась особлива відправна точка або випадок, що вплинули на Ваше рішення стати професійним митцем слова?

– Ніколи в мене такого усвідомлення не було. В юності я дописувала до різних газет нариси та рецензії. З дитинства писала вірші, інколи подавала до друку. І коли їх назидалося чимало, мені порадили звернутися до когось із літературних Метрів, щоб він дав оцінку. Я показала рукописи своїх віршів і пару поетесам професійним. Одна дама мені сказала: «Ой, у мене в голові стільки тих пережитих історій і сюжетів, більше ніж у декого з письменників, а вони чомусь вважають себе особливими. Ну

Далі – на стор. 9

Закінчення. Початок на стор. 8 цьких зборах в області і в приймальній комісії у Києві. Жодного голосу «проти»! Уявляєте? Про що я отримала повідомлення, підписане головою НСПУ Юрієм Мушкетиком, і була радісно подивована своїм новим статусом. Спілка письменників, якби її не оскверняли брудними наклепами заздрісники – іззовні і пліткарі – зсередини, для мене була і залишається священним Орденом, до якого належали корифеї вітчизняної літератури.

– Ваша перша книга називається «Галатея» – символ жіночої краси і витонченості. Тож, якщо говорити про Лесю Степовичку не як про культурну і громадську діячку, авторку багатьох книг, викладачку вишу, укладачку багатьох фундаментальних видань і літературну редакторку часопису «Січеслав», що активно видавався майже десятиліття, то якою є Леся Степовичка – жінка? Якою вона п’є чай на своїй кухні, купається у Дніпрі чи зустрічає світанок? І які чоловіки надихають її на написання любовної лірики?

– За бориттом я – сова, людина вечірньої кави і не-переспаної ночі, тому світанків не зустрічаю, бо міцно сплю. Щоб завестися, п’ю каву з молоком, ім вівсянку з «вітамінною бомбою». У літній період плаваю і купаюся в Орелі, яка впадає в Дніпро прямо перед моїм під’їздом на Ломівському масиві.

На написання віршів мене надихають чоловіки, які мене мучають. Моя любовна лірика народжена зі страждання, із нерозділеного кохання, із болю розлук. Бо Поезія, на моє глибоке переконання живиться печаллю, а не мажорними радощами буття. Пам’ятаєте, у Сергія Єсеніна, «Грубим дається радість, ніжним дається печаль...»

Якомусь читачеві може здатися, що я ніколи не була коханою і щасливою. Це не так, навпаки. Я щаслива і коли сама кохаю, і коли мене кохають. Просто це майже ніколи не збігається. Зате народжується поезія.

– З одного боку, Ви – публічна людина. Вас видно і чути в Україні. З іншого боку, є таке враження, що Ви – «річ у собі». Чи багато друзів Ви маєте?

– Справжні друзі, як відомо, пізнаються не в радості, а в біді. За два місяці карантину я пізнала, хто вони. Це ті, хто телефонували або

озивалися в соцмережах, переймаючись, як там Леся в повній самоізоляції. І таких небайдужих, дякувати Богу, маю.

– У Вашій біографії є сторінка, прожита за межами України. Скажіть, чому сьогодні, за часів тотальної еміграції, Степовичка лишається на берегах Дніпра?

– Так, я жила певний час в Західному Берліні, одружившись з Міхаелем Шуманном. Повна відповідь на Ваше запитання є у моєму автобіографічному романі «Шлюб із кухлем пільзенського пива». Коротко її можна сформулювати так: «Чужина – це коли Тобі ні з ким заколядувати».

– Що для Вас література? Якби у світі не існувало літератури та письменників, ким би стала Леся Степовичка і, взагалі, чи була б вона такою, як ми її знаємо?

– Література для мене – найбільша насолода, яка може бути. І самореалізація. У дитинстві я мріяла стати поетесою або журналісткою, або адвокатом. Мені подобалося захищати однокласників, коли їх сварили за якийсь учинок. Я наводила аргументи, які інколи визволяли дітлахів від покарання, або пом’якшували його. Але юриспруденція для дівчини з дуже бідою сім’ї, фактично, сироти, була нереальною мрією. У місті не було жодного вишу з такою спеціальністю. Найближчий Харків, але... «Поезія – це не професія», – сказала моя маті. І справді, поезія – це стан душі, це світовідчуття. І вона все одно залишилася зі мною назавжди. Журналістика виплила із філологічного диплома. Отож, без літератури я стала б якоюсь безбарвною родинною матроною, можливо, багатодітною, кухаркою, доглядальницею, бурчункою, яка була б завжди усім незадоволена, не усвідомлюючи навіть, що не зреалізувала свого головного покликання – втішати людей словом і самій ним втішатися. А так, яке б не було горе, прочитаєш «Світе тихий, краю милий, моя Україно...», або «Гетьте думи, ви – хмари осінні», або «Я дуже тяжко вами відволіла», і на серці розвидниться. Є підмога, сильне і ніжне Слово, і ти вже не одна, бо не такі он люди і як страждали. Отож, Поезія – і солодка омана, і порятунок, адже допомагає романтикам вижити за найтяжчою екзистенцією.

Щоправда, в останні роки з’явилася думка-мрія:

створити б свою авторську концептуальну школу, набрати зо триста малих діточок, запросити найкращих українських, німецьких та швейцарських професорів та педагогів і виховати елітний корпус менеджерів найвищої ланки влади в Україні. Цим би я залюбки зайнялася. Частково ця мрія реалізується моєю просвітницько-виховною роботою в «Дніпровській політехніці». А ще думаю, я могла би служити священиком у храмі, проповідувати Слово Боже. Але для цього треба реїнкарнуватися у чоловіка. Це, мабуть, вже в іншому наступному житті.

– До речі, існує думка, що митець і священик – то рівнозначно відповідальні місії, бо кожен із них спілкується з Творцем, терпляче несучи свій хрест. Крім того, митці, як і духовенство, мають служити своєму народові, переважаючи з ним усі життєві випробування. Пані Лесю, знаючи Вашу потужну, таку сурмисту громадську лірику, можна бути твердо переконаним, що Ви на тисячу відсотків виконуєте почесну місію письменника. Особисто мені до душі Ваш вірш «Медитація» («Не плач, Україно»), написаний у кучмівську пору, на зорі Незалежності, який не втрачеє своєї актуальності й досі.

МЕДИТАЦІЯ

*Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
не плач, мій краю,
моя кровинко,
і серце
ти розpachem своїm мені не
край.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
моя красуне, моя краle.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
я знаю,
тобі сьогодні перекрито краї.
і заповідь порушену Господню
«не вбий», «не вкрадь».
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
лишилась крайньою
у палянці,
тупим ножем розкрайній.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
– черствий окрайцю.
Ми вже дійшли до краю.
Imішаться правителі безкарні.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
– не плач, Україно,
кривавим мукам покладемо край.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
бо крила
не спалено твоїм Iкарам.*

*Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
– карателів твоїх віднайде
Божа кара.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
– іще дістанешся земного раю.
Іще постанеш
на мані світу
сонцеликим короваем.
Don’t cry, Ukraine, don’t cry!
– не плач, мій краю!..*

– Сьогодні серед молоді є така фішка – обирати собі псевдо чи пак нікнейми. Розкажіть історію, як Олександра Несторівна Шуманн перетворилася на Лесю Степовичку? І, якщо можна, порадьте молодим митцям, за яким принципом краще обирати собі псевдонім?

– Все просто. Леся за Борисом Грінченком – то зменшена форма імені Олександра Степовичкою вперше мене назвали львів’яни. Це закарбувалося у свідомості. А потім, знаєте, жінки мають таке придане від шлюбів, час від часу міняючи свої прізвища. То ж я вирішила, що мушу мати стабільне псевдо для літератури, як оце скіфське і трипільське, козацьке і українське поняття, цей архетип Степу. Тож з середини 1990-х я почала підписувати свої твори як Леся Степовичка. А взагалі-то псевдо вигадують, щоб за ним сховатися. Тому кожен автор має сам для себе визначитися, для чого йому це потрібно і чи потрібно взагалі.

– Тривалий час Ви працювите і віддано очолювали Національну спілку письменників України у Дніпрі, де живе і творчо працює цікаве літературне середовище, були членом Ради та членом Президії НСПУ у Києві, заснували і вели відомий літературний журнал «Січеслав» (2004-2012), «хрещеним батьком» якого був Павло Архипович Загребельний, і який вважали одним із кращих літературних видань України А. Дімаров, В. Корж, П. Сорока, С. Баран, В. Медвідь, Я. Поліщук, Т. Карабович, І. Павлюк та інші. У складний період нашого політичного та національного відродження Ви згуртували навколо журналу творчу інтелігенцію міста, включно з нашими цікавими січеславськими митцями. Організація через журнал виступала за зміну назви нашого міста на Січеслав в часи Помаранчевої революції. Пані Лесю, Ви до дрібнички знаєте усі секрети, як стати успішним письменником! Які поради Ви дали б молодим літераторам, що планують вступати до лав НСПУ?

– За десять років дійсно було зроблено багато. Жертовна відданість обраній справі – в цьому і є, мабуть, секрет. Прагматичних же рецептів у мене немає, наприклад, як стати «продажним» письменником, якщо Ви про це. Я не ставлюся до

книги як до товару, як до ринкового продукту. Для мене поезія, а згодом книга – це святість, це – моя сутність, моя дитина. Пишучи свої твори, довго виношу їх у сновидіннях, у мріях, дуже переживаю кожний рядок. Творити книгу для мене – це акт на межі оніричності і психології творчості. Це – найсолідніше. Люблю дарувати свої книги. Але й радію, коли їх купують, бо то є підтвердженням моєї професійної літературної спроможності.

Яким же має бути літературний дискурс, це, мабуть, таємниця кожного індивідуального творця. Тому порада молодим – будьте щирими, глибокими, чуттєвими, а не холодними «розумаками». Зараз можна почути, як голосно заявляють деякі автори, що головне в поезії – думка, а не почувтя. Я не погоджуся з тим. Поезія з думкою, але без почувтя – це голі технічні конструкції, які здатен створити за заданим алгоритмом комп’ютер. То ж хай машини такою «поезією» і насолоджуються! Друга порада – не думайте, що до вас в літературі нікого не було. Це тупиковий шлях. Йдучи вперед, озираєтесь назад, на досягнення класиків, любіть, пишіть, будьте живими і не думайте про славу! Вона вас знайде, якщо ви того варті. А не знайде, теж невелика біда. Но не в славі щастя. Порада третя – ні з ким не змагайтесь! Це забирає багато нервів, висуشعе душу, виснажує організм і ні до чого доброго не приведе. Література – не спортмайданчик, а квітуча Божа галівина, де для кожної квітки порівну світить сонце.

– Не питаю, що Вам раз пишеться.

– А я й не скажу! Но хочеш розмішити Бога, розкажи йому про свої плани. Он скільки людських планів згоріло від пандемії! Треба пережити лихоліття без втрат, вижити, не набувши духовних і тілесних деформацій, зберегти душу, чутливість і чуттєвість. І, до речі, користуючись карантином, плідно творчо попрацювати.

– Дякую Вам за цікаве інтерв’ю, за те, що Ви така різна багатогранна і натхненна. Зичу Вам творчої наслаги, яскравих зустрічей і вдячних читачів.

Марія ДРУЖКО, член Національної спілки письменників України

Мос Придніпров'я. Травень

1 • 90 років тому (1931 р.) – у с. Олександро-Дарі (сучасна назва – Рахманівка). З 1997 р. у складі Центрально-Міського району Кривого Рогу) народився **Дмитро Костянтинович Грибок**, художник. Майстер портретного та пейзажного живопису.

2 • 165 років тому (1856 р.) – народився **Борис Захарович Коленко**, геолог (мінералог і петрограф), педагог, професор Московського гірничого інституту. 1875 р. із золотою медаллю закінчив Катеринославську гімназію. Помер 4 грудня 1946 р.

3 • 215 років тому (1806 р.) – народився **Микола Никифорович Мурзакевич**, освітній та культурний діяч, вчений, археолог, архівіст. Досліджував історію Придніпров'я, зокрема Катеринославщини. Помер 27 жовтня (15 ст. ст.) 1883 р.

• 90 років тому (1931 р.) – народився **Юрій Демидович Шковира**, вчений-геолог, викладач, письменник, краснавець, різьбар. У 1980-1996 роках працював доцентом кафедри геології Дніпропетровського держуніверситету (тепер – ДНУ ім. О. Гончара).

6 • 80 років тому (1941 р.) – у с. Богданівці Васильківського району народився **Володимир Павлович Небоженко**, заслужений художник України. Відомий у галузі станкової та монументальної скульптури. Почесний громадянин м. Дніпра (з 2011 р.).

18 • 120 років тому (1901 р.) – у Катеринославі почало діяти **Катеринославське Наукове товариство**, першим головою якого був професор В.В. Курилов.

20 • 45 років тому (1976 р.) у Дніпропетровську збудовано 19-поверховий житловий будинок із магазином «Будинок книги» – перший хмарочос міста.

21 • 85 років тому (1936 р.) – у с. Цвітоха Славутського району на Хмельниччині народився **Іван Васильович Рибицький**, поет. З 1977 р. мешкав у Дніпропетровську, працював у молодіжній газеті «Пропорюності», видавництві «Промінь».

24 • 175 років тому (1846 р.) – на Верхньодніпровщині народився **Іван Костянтинович Абаза**, громадський і земський діяч Катеринославщини. У 1906-1912 рр. був головою Катеринославської губернської земської управи. Помер 10 липня 1916 р.

• 140 років тому (1881 р.) в с. Романковому (нині – у складі м. Кам'янського) народився **Олексій Васильович Коваленко**, лікар-терапевт за фахом, поет, перекладач «Слова про Ігорів похід» українською мовою, колекціонер. Помер 29 червня 1962 р.

• 110 років тому (1911 р.) – у Катеринославі народився **Юрій Володимирович Корецький**, український поет і перекладач. Загинув 1941 року в боях за Київ.

27 • 150 років тому (1871 р.) – в с. Боровківці (тепер Верхньодніпровського району) народився **Андрій Іванович Крупій**, український поет-сатирик. Помер 12 травня 1948 р.

• 160 років тому (1861 р.) – народився **Борис Васильович Едуардс** (Едуардс), художник, скульптор, автор першого пам'ятника О.М. Полю у Кривому Розі, пам'ятних знаків на місці фортеці Кодак і неподалік Ненаситецького порогу (місце загибелі князя Святослава у 972 р.). Помер 12 березня 1924 р. на острові Мальта.

• 145 років тому (1876 р.) – у с. Царичанці народився **Костянтин Григорович Воблий**, український економіст, демограф, статистик, академік АН УРСР, віцепрезидент АН (1928-1930). Помер 12 вересня 1947 р.

29 • 120 років тому (1901 р.) – у Павлограді народився **Кирило Дмитрович Синельников**, вчений-фізик, організатор науки, академік АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР, лауреат державної премії СРСР. Помер 16 жовтня 1966 р.

Подала Світлана ЖИЛІНСЬКА, завідувач краєзнавчого відділу ДОУНБ (з календаря «Мос Придніпров'я»)

**ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛІНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

**САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:
gdjeroelo.jimdofree.com**

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.

Формат А3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперевної освіти.
Тел./факс: 732-47-61, 732-48-48.
E-mail: **Gdjeroelo@ukr.net**

Володимир НЕБОЖЕНКО: почесний громадянин Дніпра

Життєвий шлях митця

Народився митець 6 травня 1941-го року у селищі Богданівка Васильківського району Дніпропетровської області, дитинство його минуло на хуторі Преображенка, а вилетіти з батьківського гнізда довелося у селі Покровське, Покровського району, тому саме це місце він вважає своєю рідною домівкою.

«Куди б Вас не закинула доля, завжди пам'ятайте про свій батьківський дім. Бо слова Василя Симоненка: «Все на світі можна вибирати, сину, вибрата не можна тільки Батьківщину», як підтвердило життя, дійсно є пророчими. Моя любов до малої батьківщини – Покровського краю – допомагає мені жити і надихає на творчість».

Безтурботне дитинство взяла в свої обійми війна, випалила в пам'яті картини горя і відчаю, які люди поливав слізми та кров'ю. Він говорить: «Закінчилася війна. Батько не повернувся. Його я не пам'ятаю. Нас лишилось четверо: старший брат, дві сестри і я, найменший. На нашу долю випали тяжкі випробування. Головний тягар ліг на нашу матір, яка працювала в колгоспі. Діти моого віку помирали від голоду. Якось весною я, повернувшись додому з колгоспних ясел, побачив сестер заплаканими. Поруч лежала мама і помирала. Сестри пояснили мені, що вона, прийшовши зі стену, де працювала на веснянопольових роботах, занедужала. Її міг би спасти хоча б маленький шматочек хліба і порадили мені піти до більш-менш заможних односельців і попросити хліба. Я пішов (мені тоді було 6 років) та приніс декілька шматочків. Це її врятувало, вона одужала».

Незважаючи на гіркий присмак війни з дитинства, Володимир Павлович бачив красу в усьому, що є довкола, відчував натхнення до малювання та хотів присвятити цій роботі все своє життя. Тоді ще й уявлення не мав, як повернеться доля, і що його серце захопиться виготовленням скульптур. Вступити за першим разом до Дніпропетровського художнього училища не вдалось, але це не згасило бажання вчитися. І він спробував наступного року. На цей раз удача посміхнулася наполегливому юнакові, але замість втілити мрію стати художником він отримав іншу професію, у 1959 році закінчив ТУ-4 за фахом тесляр-столяр. Далі – навчання у Київському державному художньому інституті (зараз Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури) на скульптурному факультеті і, нарешті, – Майстерня професора, народного художника СРСР Василя Бородая.

Володимир Небоженко: «Скульптор повинен знасти, для чого він прийшов у мистецтво скульптури».

Роботи майстра

Однією з перших значних робіт Володимира Небоженка є добре всім відомий монумент знаменитого льотчика Валерія Чкалова, встановлений у парку ім. Лазаря Глоби. Тому його скульптури не лише передають зовнішній вигляд відомих постатей, а ніби характеризують самих особистостей деталями, які кожен може прочитати по-своєму. Так, наприклад, здійнята додги рука Валерія Чкалова ніби закликає вирушати в новий політ, і тут говориться не лише про небесні простори.

Наступною визначною роботою Володимира Павловича є скульптурна група – пам'ятник воїнам 152-ї стрілецької дивізії, встановлений до 40-річчя Перемоги на житловому масиві Червоний Камінь у районі форсування Дніпра під час Другої світової війни.

«Для мене мої роботи ніколи не були просто замовленням, – говорить скульптор. – Так, працюючи над пам'ятником воїнам, що в запеклих боях форсували Дніпро і звільняли місто, я уявляв свого батька,

який не повернувся з фронту, і, звісно, ніхто не знав, як іде він загинув. Але з дитинства в моїй уяві поставали образи його геройських вчинків на фронти, які і згадувалися під час роботи над пам'ятником».

Почесне місце в художньому доробку майстра посідає пам'ятник Т. Шевченку, встановлений у сквері напроти Дніпровського національного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка. Пам'ятник

створювався з автопортрета Тараса Григоровича, який він написав після визволення з кріпацтва у 24-річному віці. Співавтором роботи є архітектор В. Пологий. Пам'ятник було відкрито в День Незалежності України, він отримав найкращі відгуки не лише від громади, а й від тодішнього Президента України Леоніда Кравчука. Після відкриття до Володимира Павловича надійшов лист з Київського музею ім. Т.Г. Шевченка, де йшлося про «нове слово Шевченкіані» та прохання передати їм бронзову копію, щоб встановити її поруч із оригіналом автопортрета.

Це була велика гордість не лише для самого митця, але й для міста. Володимир Павлович ніколи не вважав свій талант вродженним, якось будучи в ДНУ ім. О. Гончара на зустрічі в Культурологічному клубі він сказав студентам: «Треба багато і наполегливо працювати, щоб чогось досягти в мистецтві. Треба робити набагато більше, ніж передбачено програмою навчання. Така праця завжди винаходжується».

У 2002 році визначною подією стало відкриття у центрі міста пам'ятника почесному громадянину міста Катеринослава, «степовому Колумбусу» – Олександру Полю. Видатний земляк не тільки відкрив багатства над нашого краю, зокрема поклади залізної руди Кривбасу, а й поклав початок їхнього видобутку, започаткувавши еру індустриального розвитку регіону. А як вже говорилось, скульптор повинен вміти передавати деталями характер свого витвору, то і кирка біля ніг Олександра Поля уособлює працю його життя, дослідження рідних просторів.

Визнання скульптора

Роботи майстра не лише прикрашають вулиці, сквери, парки чи експозиції музеїв нашого міста, селищ, усієї країни, але й за кордоном роботи нашого земляка розповідають про такий вічно квітучий, щедрий, талановитий та безмежно вільний край, як Україна. У Відні (Австрія) встановлено меморіальну дошку видатному театральному діячеві та режисеру Олесю Курбасу, автором якої є Володимир Павлович.

За всі роки своєї діяльності Володимир Небоженко зробив вагомий внесок у культурну спадщину нашої країни, увічнюючи не лише сучасників, учасників революційних подій, героїв Другої світової війни, письменників, а й простих хліборобів, своїх земляків, серед яких він виріс, що назавжди залишиться не лише в його серці теплим спогадом, а на полицях його Майстерні серед великих постатей історії.

«Жодного разу не поїходував, що став скульптором, а не живописцем», – говорить митець.

І дійсно, коли в житті щось складається не так, як хотілось, потрібно задуматись, а чи не дає нам доля підказку? Можливо, потрібно трішки повернути штурвал і змінити курс руху? Адже там, де мрії петрівороються на мету, завжди буде місце для щастя.

Олександра ЗАЛОГІНА, фахівець ДОУНБ